

“Οι επιπτώσεις του Covid-19 στην οικονομία, τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους – συμμετοχή των εργαζομένων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων της επιδημικής κρίσης ”

Αποτελέσματα συνεδρίασης Ισπανικής ομάδας:

Θέματα:

1. - Επίδραση του Covid-19 στις επιχειρήσεις και την απασχόληση σε διαφορετικούς κλάδους (ξενοδοχεία, εστίαση, εμπόριο, μεταποίηση)

Ποιοι οικονομικοί κλάδοι πιστεύετε ότι επηρεάστηκαν περισσότερο από την πανδημία. Επίδραση στις επιχειρήσεις και την απασχόληση:

Όπως σε όλες τις χώρες, στην Ισπανία, η επιχειρηματική δραστηριότητα έχει επηρεαστεί σοβαρά από την κοινωνική και οικονομική κρίση που προκλήθηκε από την πανδημία Covid-19.

Όμως η πανδημία δεν είχε τις ίδιες συνέπειες σε όλους τους οικονομικούς τομείς, αφού η δραστηριότητα ορισμένων κλάδων παρέλυσε εντελώς, ενώ άλλοι, όπως οι τομείς που κηρύχθηκαν απαραίτητοι, δεν παρέλυσαν τη δραστηριότητά τους σε καμία στιγμή κατά τη διάρκεια της Πανδημίας, ορισμένοι μάλιστα αύξησαν τη δραστηριότητά τους.

Οι τομείς με υψηλότερα επίπεδα κοινωνικής αλληλεπίδρασης επηρεάστηκαν περισσότερο. Οι τομείς στους οποίους ο Covid είχε τις περισσότερες αρνητικές επιπτώσεις ήταν: τα ξενοδοχεία, ο τουρισμός, το εμπόριο (μη τροφίμων), οι μεταφορές, οι πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες, λόγω έλλειψης πρώτων υλών (όπως οι κατασκευές, η αυτοκινητοβιομηχανία, ο κλωστοϋφαντουργικός τομέας).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κατά τις πρώτες φάσεις της πανδημίας, όλα τα μέτρα που ελήφθησαν στις επιχειρήσεις είχαν ως πρώτη προτεραιότητα την υγεία των εργαζομένων και τη διατήρηση της απασχόλησης, που αξιολογήθηκαν πάνω από την οικονομία.

Ένα από τα σημαντικότερα μέτρα, που εφαρμόστηκαν για τη στήριξη των επιχειρήσεων και τη διατήρηση της απασχόλησης ήταν η έγκριση του Κανονισμού Προσωρινής Απασχόλησης (Expedientes de Regulación Temporal de Empleo-ERTES), που ρυθμίζεται από το Βασιλικό Νομοθετικό Διάταγμα 8/2020 της 17ης Μαρτίου, σχετικά με επείγοντα και έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων που προκαλεί ο Covid.

Οι προβλέψεις της ΕΡΤΕΣ υπήρξαν το κύριο μέτρο προστασίας της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις αφορούσε την ολική αναστολή της απασχόλησης και σε άλλες τη μείωση της εργάσιμης ημέρας.

Το ποσό του επιδόματος που λάμβανε ο εργαζόμενος ήταν 70% του βασικού μισθού και το 50% από τον έβδομο μήνα και μετά. Όλοι οι εργαζόμενοι σε κατάσταση ΕΡΤΕΣ δικαιούνταν

αυτό το επίδομα, ακόμη και αν δεν είχαν συνεισφέρει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο για τη λήψη επιδόματος ανεργίας (365 ημέρες).

Κατά την περίοδο της ΕΡΤΕΣ διατηρείται και αναλαμβάνει το κράτος την καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών των πληγέντων, καθώς πρόκειται για ΕΡΤΕΣ λόγω «ανωτέρας βίας».

Υποχρέωση για τις εταιρείες που επωφελήθηκαν από αυτές τις διαδικασίες ρύθμισης είναι να μην μπορούν να απολύσουν τους εργαζόμενους για 6 μήνες από την ημερομηνία ένταξής τους στην εργασία.

Ορισμένες εταιρείες συμπλήρωσαν επίσης τους μισθούς των εργαζομένων έως και 100%, ειδικά οι μεγάλες εταιρείες.

Ορισμένοι από τους εκπροσώπους επιχειρήσεων και συνδικάτων που συμμετείχαν στην ομάδα συζήτησης εργάζονται στους προαναφερθέντες τομείς και παρέχουν τις ιδιαίτερες απόψεις τους:

- Ξενοδοχεία: Πρακτικά το 100% του εργατικού δυναμικού αυτού του κλάδου εκμεταλλεύτηκε την ΕΡΤΕ. Σε κλάδους όπως ο ξενοδοχειακός κλάδος και η εστίαση, τα επιδόματα των εργαζομένων δεν συμπληρώθηκαν από τις επιχειρήσεις, αλλά ορισμένοι εργοδότες προκατέβαλαν μισθούς στους εργαζόμενους άτοκα, καθώς υπήρχε μεγάλη καθυστέρηση στην καταβολή των επιδομάτων της ΕΡΤΕ στους εργαζόμενους.

- Βιομηχανία: Σε αντίθεση με άλλους κλάδους, στον βιομηχανικό τομέα δεν σημειώθηκε γενικευμένη διακοπή λειτουργίας και σε ορισμένους κλάδους σημειώθηκε ακόμη και αύξηση των πωλήσεων, όπως στον κλάδο της υγείας, τον φαρμακευτικό κ.λπ. Σε κάποιες επιχειρήσεις συμπληρώθηκε το ποσοστό της ΕΡΤΕ και εκτός αυτού κάποιες μεγάλες εταιρείες, που αύξησαν τη δραστηριότητά τους, έδωσαν έξτρα μπόνους στους εργαζόμενους.

- Εμπόριο: Το εμπόριο γενικά διέκοψε τη δραστηριότητά του, με εξαίρεση το εμπόριο τροφίμων, το οποίο, θεωρούμενο ως μια από τις βασικές δραστηριότητες, διατήρησε τη δραστηριότητά του και κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αν και δεν κατάφεραν όλες οι εταιρείες να μείνουν ανοιχτές, ανάλογα με το μέγεθος. Ενώ τα μεγάλα σούπερ μάρκετ αύξησαν τη δραστηριότητά τους, ορισμένα μικρά καταστήματα αναγκάστηκαν να κλείσουν λόγω έλλειψης προσωπικού λόγω της αναρρωτικής άδειας των υπαλλήλων τους.

Σε σχέση με αυτόν τον κλάδο, ορισμένοι εκπρόσωποι συνδικάτων επισημαίνουν ότι η πανδημία υπήρξε βασικός επιταχυντής για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, με όλες τις επιπτώσεις και αλλαγές που αυτό συνεπάγεται στην οικονομία και στην απασχόληση: την ανάπτυξη συναφών τομέων όπως π.χ. logistics και διανομής, αλλά και την απώλεια θέσεων εργασίας στον παραδοσιακό κλάδο του εμπορίου, των άμεσων πωλήσεων.

Επίδραση του Covid σε πιο προσωρινές μορφές απασχόλησης:

Η ΕΡΤΕΣ ήταν ένα πολύ σημαντικό μέτρο περιορισμού της απώλειας απασχόλησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας, καθώς κατάφερε να προστατεύσει περισσότερους από 3,6 εκατομμύρια εργαζόμενους στο αποκορύφωμά της πανδημίας το 2020. Ωστόσο, δεν

απέτρεψαν την επακόλουθη αύξηση των επιπέδων ανεργίας, ειδικά για εκείνους τους εργαζόμενους που είχαν υψηλότερα επίπεδα εργασιακής επισφάλειας.

Ο αντίκτυπος της επιδημίας Covid δεν έχει επηρεάσει όλους τους εργαζόμενους εξίσου. Οι επιπτώσεις της πανδημίας ήταν πιο αρνητικές για τις πιο ευάλωτες ομάδες εργαζομένων: γυναίκες, νέους, άτομα άνω των 50 ετών, λιγότερο καταρτισμένους εργαζόμενους, άτομα με πιο επισφαλείς θέσεις εργασίας, με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και χαμηλότερα εισοδήματα. Εάν δεν ληφθούν μέτρα για την ενθάρρυνση της απασχόλησης αυτών των ομάδων, η κατάσταση της ανεργίας τους τείνει να γίνει χρόνια, εντείνοντας τον κίνδυνο κοινωνικού και εργατικού αποκλεισμού.

- **Πιστεύετε ότι εκτός από τον κλάδο της επιχείρησης, έπαιξε ρόλο στα προβλήματα που αντιμετώπισε στη διάρκεια της πανδημίας και το μέγεθός της;**

Η επιδημία δεν έχει επηρεάσει εξίσου όλες τις επιχειρήσεις. Όλοι οι συμμετέχοντες στην ομάδα συζήτησης, τόσο οι εκπρόσωποι των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών, συμφωνούν ότι το μέγεθος των επιχειρήσεων ήταν ένας βασικός παράγοντας που επηρέασε τη μεγαλύτερη ή μικρότερη επίδραση που υπέστησαν οι επιχειρήσεις από την πανδημία.

Οι ΜΜΕ, ιδιαίτερα οι μικρότερες, είναι αυτές που έχουν πληγεί περισσότερο από την κατάσταση αναστολής της δραστηριότητας, η οποία έχει οδηγήσει πολλές από αυτές στο κλείσιμο, ιδίως στους κλάδους που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση.

Ο ισπανικός επιχειρηματικός ιστός αποτελείται κυρίως από ΜΜΕ, περίπου 99,7%, ποσοστό παρόμοιο με αυτό άλλων γειτονικών χωρών, εκ των οποίων σχεδόν το 95% είναι πολύ μικρές εταιρείες με λιγότερους από δέκα εργαζομένους. Από την άλλη πλευρά, περίπου το 73% της απασχόλησης στη χώρα μας απορροφάται από τις ΜΜΕ. Τα στοιχεία είναι κάπως λιγότερο θετικά όταν μιλάμε με όρους παραγωγής, αφού μόνο το 63% της συνολικής προστιθέμενης αξίας αντιστοιχεί σε αυτές τις επιχειρήσεις και όσον αφορά την παραγωγικότητα, η μέση παραγωγικότητα των πολύ μικρών επιχειρήσεων είναι περίπου η μισή από αυτήν των μεγάλων επιχειρήσεων. Αυτή η χαμηλότερη παραγωγικότητα των μικρότερων επιχειρήσεων μπορεί να εξηγηθεί από διάφορους εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες, όπως η χαμηλότερη ικανότητά τους να επενδύουν σε τεχνικούς, τεχνολογικούς, ανθρώπινους και υλικούς πόρους.

Ως εκ τούτου, οι ΜΜΕ είναι πιο ευάλωτες σε οικονομικές κρίσεις, όπως αυτή που βιώθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

- **Εκτός από την πανδημία πιστεύετε ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι που ενέτειναν τα παραπάνω προβλήματα;**

Η επιδημία επιδείνωσε την κατάσταση κρίσης, στην οποία είχαν ήδη περιέλθει πολλές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μικρότερες, λόγω διαρθρωτικών προβλημάτων όπως η έλλειψη ρευστότητας και το υπερβολικό χρέος.

Αυτός ο χαμηλότερος όγκος εργασιών, με τη συνακόλουθη πτώση των εσόδων, τα πάγια έξοδα που εξακολούθησαν να υφίστανται παρά τη διακοπή των δραστηριοτήτων, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των αναγκών ρευστότητας των επιχειρήσεων για τη διασφάλιση της συνέχισής τους.

Πολλά από τα μέτρα που υιοθέτησαν οι αρχές σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο στοχεύουν στην άμβλυση αυτών των κινδύνων (φορολογικά μορατόριουμ, η ίδια η ΕΡΤΕΣ, προγράμματα εγγύησης δημόσιων δανείων, βελτιωμένη πρόσβαση στη δημόσια χρηματοδότηση των επιχειρήσεων).

Τα εσωτερικά προβλήματα περιλαμβάνουν επίσης την έλλειψη πόρων των μικρότερων επιχειρήσεων για προσαρμογή στις οργανωτικές αλλαγές που έπρεπε να πραγματοποιήσουν: προσαρμογή σε νέα εργασιακά περιβάλλοντα, ψηφιοποίηση διαδικασιών, μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων κ.λπ. .

Άλλοι εξωτερικοί παράγοντες επιδεινώνουν τα προβλήματα: καθυστέρηση ή διακοπή της προμήθειας πρώτων υλών. ανεπαρκές εργατικό δυναμικό σε ορισμένους τομείς, δυσκολίες που σχετίζονται με το ψηφιακό εμπόριο και αλλαγές στη ζήτηση των πελατών κ.λπ.

Μόλις πέρασε η πιο κρίσιμη φάση της πανδημίας, η ανάκαμψη πολλών επιχειρήσεων επηρεάστηκε από νέες εξωτερικές απειλές: πόλεμος στην Ευρώπη, πολιτική και οικονομική αστάθεια σε παγκόσμιο επίπεδο, ενεργειακή κρίση και συνακόλουθη αύξηση του κόστους των προμηθειών κ.λπ. ..

2 - Ενημέρωση και διαβούλευση, συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της αναστολής εργασιών και κλεισίματος επιχειρήσεων

- **Συνήθως σε περίοδο κρίσεων οι διοικήσεις των επιχειρήσεων τείνουν να λαμβάνουν τις αποφάσεις «αυταρχικά» χωρίς να συμβουλευθούν τους εργαζόμενους. Πιστεύετε ότι αυτό συνέβη στη διάρκεια της πανδημίας;**

Κατά κάποιο τρόπο, λόγω των εξαιρετικών συνθηκών, που προέκυψαν από την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η αβεβαιότητα τόσο των επιχειρήσεων όσο και των εργαζομένων, η ταχύτητα λήψης αποφάσεων κ.λπ.... έκαναν τους εκπροσώπους των εργαζομένων να γίνουν πιο ευέλικτοι τις απαιτήσεις τους, λαμβάνοντας υπόψη τον θεμελιώδη στόχο της εξοικονόμησης της απασχόλησης.

Οι διάυλοι ενημέρωσης παρέμειναν ανοιχτοί, μέσα από το έργο των συνδικαλιστικών εκπροσώπων. Ωστόσο, οι διαδικασίες διαβούλευσης –αν και δεν είχαν ανασταλεί από τους κανονισμούς (*μόνο οι προθεσμίες μειώθηκαν)– δεν πραγματοποιήθηκαν σε πολλές περιπτώσεις. Ορισμένα μέτρα αποφασίστηκαν χωρίς αυτή την προηγούμενη διαβούλευση και οι εργαζόμενοι ενημερώθηκαν εκ των υστέρων.

* Το Βασιλικό Διάταγμα 8/2020 της 17ης Μαρτίου για τη λήψη επειγόντων έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων του COVID-19 καθόρισε μείωση των προθεσμιών για διαβούλευση και διαπραγμάτευση των διοικήσεων των επιχειρήσεων με τους εργαζόμενους σχετικά με τα μέτρα για την απασχόληση, οι οποίες συντομεύτηκαν από 15 έως 7 ημέρες.

- **Σε περίπτωση που απαντήσατε αρνητικά στην παραπάνω ερώτηση, σε ποια θέματα ζητήθηκε η συμμετοχή των εργαζομένων στη διάρκεια της πανδημίας;**

Μόνο όταν υπήρχε συγκεκριμένη απαίτηση από τους κανονισμούς, που εγκρίθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης, όπως αυτές που συνδέονται με την έγκριση της ΕΡΤΕΣ, η οποία προέβλεπε προηγούμενη διαβούλευση με εκπροσώπους, πραγματοποιήθηκαν

διαβουλεύσεις για να αποφευχθούν μεταγενέστερες ακυρώσεις ή καταλογοισμοί των διαδικασιών.

Άλλες αποφάσεις που πάρθηκαν μετά από διαβούλευση με τους εργαζόμενους είναι τα μέτρα πρόληψης κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία.

- **Πόσο αποτελεσματική ήταν η συμμετοχή των εργαζομένων για την ρύθμισή τους στα ζητήματα στα οποία συμμετείχαν οι εργαζόμενοι;**

Γενικά, ο κοινωνικός διάλογος σε τριμερές επίπεδο λειτούργησε και μπορεί να ειπωθεί ότι η συμμετοχή του στο σχεδιασμό μέτρων απασχόλησης ήταν αποτελεσματική. Τα κύρια μέτρα εγκρίθηκαν χάρη στη συναίνεση των εκπροσώπων και της κυβέρνησης. Αποφασίστηκαν επίσης σημαντικά μέτρα σε κλαδικό επίπεδο, ιδίως σε τομείς όπως η πρόληψη κινδύνων και η προστασία της υγείας των εργαζομένων. Σε επίπεδο επιχείρησης, η ικανότητα των εργαζομένων να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων ήταν πιο περιορισμένη, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται παραπάνω.

- **Εάν η συμμετοχή των εργαζομένων είχε θετικά αποτελέσματα γιατί πιστεύετε ότι συνέβη αυτό;**

Κατά τη συζήτηση αναφέρθηκαν και άλλα μέτρα από τους συνδικαλιστικούς εκπροσώπους:

- Η βελτίωση των διαδικασιών επικοινωνίας μεταξύ της επιχείρησης και των εργαζομένων
- Οι εκθέσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων πρέπει να είναι υποχρεωτικές
- Τήρηση προθεσμιών διαβούλευσης
- Η ενημέρωση που προηγείται της διαβούλευσης πρέπει να περιέρχεται στους εκπροσώπους των εργαζομένων σε εύθετο χρόνο και μορφή, ώστε να μπορούν να εκφράσουν τη γνώμη τους προτού παρθεί οριστική απόφαση.

Η μεγαλύτερη ενημέρωση των εργαζομένων οδηγεί σε βελτιωμένες διαδικασίες διαβούλευσης και συμμετοχής. Η λήψη ενημέρωσης είναι σημαντική. Ωστόσο, η ενημέρωση πρέπει επίσης να λαμβάνεται εγκαίρως (προτού η επιχείρηση λάβει οποιαδήποτε απόφαση), με συγκεκριμένο τρόπο (που είναι κατανοητός και προσβάσιμος στους εργαζόμενους) και πρέπει να είναι έγκαιρη, χρήσιμη, αποτελεσματική και διαφανής, ώστε οι εργαζόμενοι να έχουν λόγο που ακούγεται και να έχουν συμμετοχικό ρόλο.

Οι συμμετέχοντες αναφέρουν τη δυνατότητα συμμετοχής στα όργανα λήψης αποφάσεων των επιχειρήσεων ως τον κύριο τρόπο επιρροής στις εταιρικές αποφάσεις.

Ενημέρωση, διαβούλευση και συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζομένων στο σχεδιασμό της τηλεργασίας ή διευθετήσεις εργασίας με συνδυασμό τηλεργασίας και εργασίας στον χώρο εργασίας

- **Ειδικότερα στο ζήτημα της εργασίας εξ αποστάσεως ποια ήταν η ενημέρωση, διαβούλευση και συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων; Ζητήθηκε από τη διοίκηση ή έγινε κατόπιν πιέσεων από τους εργαζομένους;**

Πρώτον, γενικά, η απόφαση για την εφαρμογή της τηλεργασίας ήταν πρωτοβουλία των επιχειρήσεων και οι εργαζόμενοι δεν συμμετείχαν στην οργάνωση αυτού του νέου τρόπου εργασίας.

Οι περισσότεροι εργαζόμενοι που εργάστηκαν με τηλεργασία κατά τις πρώτες φάσεις της πανδημίας δεν έλαβαν κανενός είδους υποστήριξη ή βοήθεια από τις επιχειρήσεις ή ακόμη και αποζημίωση για το κόστος της τηλεργασίας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, χρησιμοποιούσαν ακόμη και τον δικό τους εξοπλισμό.

Μόλις τελείωσε η πιο κρίσιμη φάση της πανδημίας, η διάδοση της τηλεργασίας κατέστησε απαραίτητη την ανάπτυξη ενός κανονισμού που επέτρεπε να απαντηθούν ορισμένα ερωτήματα που έθετε αυτός ο νέος τρόπος οργάνωσης της εργασίας. Αυτός είναι και ο λόγος που, στο πλαίσιο του τριμερούς κοινωνικού διαλόγου, εγκρίθηκε ο νόμος 28/2020 της 22ας Σεπτεμβρίου για την τηλεργασία.

Ο νόμος αυτός ρυθμίζει τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την τηλεργασία (με βάση τον εθελοντισμό και τη γραπτή συμφωνία μεταξύ εργαζομένων και επιχειρήσεων). Οι εργαζόμενοι πρέπει να διαθέτουν τον απαραίτητο εξοπλισμό για την εκτέλεση της εργασίας τους. Παρέχεται ελάχιστη αποζημίωση 1,5 € ανά ημέρα τηλεργασίας, όταν η τηλεργασία αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 30% της εργάσιμης ημέρας.

Όσον αφορά την προστασία των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, οι τηλεεργαζόμενοι έχουν τα ίδια δικαιώματα με αυτούς που εργάζονται στο χώρο εργασίας.

- **Σε περίπτωση που συμμετείχαν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων σε αυτά τα ζητήματα, πώς αποτιμάτε αυτή τη συμμετοχή;**

Οι ρυθμίσεις του νόμου για την τηλεργασία και η μετέπειτα ανάπτυξή του μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων ή υπογραφή ειδικών συμβάσεων με επιχειρήσεις γίνονται γενικά αντιληπτές με πολύ θετικό τρόπο από τους εκπροσώπους των εργαζομένων.

Στην ομάδα συζήτησης, ορισμένοι από αυτούς τους συνδικαλιστικούς εκπροσώπους συμμετέχουν – στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων ή κλαδικών συλλογικών συμβάσεων με επιχειρήσεις – στην εκπόνηση συγκεκριμένων μέτρων για την τηλεργασία που βελτιώνουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις του Ν. 28/2020.

Εκτός από την ταχεία πρόοδο που έχει σημειωθεί στην τηλεργασία, οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν και άλλες σημαντικές προκλήσεις, όπως: η εδραίωση του μοντέλου της εξ αποστάσεως εργασίας που γεννήθηκε μέσω της νομοθεσίας, η διαχείριση του άγχους, η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, η βελτίωση των τεχνολογικών και ψηφιακών δεξιοτήτων για την προσαρμογή των εργαζομένων σε αυτό το νέο εργασιακό περιβάλλον, η πρόληψη εργονομικών και ψυχοκοινωνικών κινδύνων, η κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων των τηλεεργαζομένων...

Το έργο συγχρηματοδοτείται από τη ΓΔ Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής